

מסורת הש"ס

האיש מקדש פרק שני קידושין

נד.

עין משפט
נר מצוה

קבו א ב מ"י פ"ה מהל' מעילה הליד:
קבו ג מ"י שס פ"ו הלכה ג'
קבו ד מ"י פ"ד מהל' שקלים הליד:
קבו ה מ"י פ"א מהל' מדרס הליד:
עוש"ע יו"ד סימן נד סעיף 3:

מוסף תוספות

א. הנשאר בקופות ברי"ח ניסן שבכאן ויאלץ אין לוקחין קרבנות ציבור אלא מתרומה חדשה כדאמרין ברי"ח (ו). קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש. רש"י כתובות ק"ו ע"ג. ב. כשהוא בטל מדרים ונדבות לוקחין מהן עולות ומקריבין בשר למזבח ועורות לכהנים. רש"י ט"ו. ג. נכון שנתוקרו הטלאין או שאם היה המזבח בטל והוצרכו להביא עולות לקין המזבח. מוס' הלא"ש. ד. ועוד דהוה ליה לאקשווי נמי מדר' יהודה לדר' יהודה דהכא קאמר אין מועלין בעתיקין משום דניתנו ליהנות בהן ובמתניתין ט"ל דמועלין בכתובת כהונה אע"ג דניתנו ליהנות בהם. מוס' הלא"ש.

בכתנות כהונה. פ"ה משנתנו דקמני לא קידש אלמא לא מתחיל במקדש ככתנות כהונה שלא בלו וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו במחילה ליהנות בשגגתן בכל עת שלא יתכוין לחללם שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכי השרת להפשיטין בגמרא העבודה ולא ישאום עליהם אחר עבודה כהרף עין וא"ת א"כ היכי קאמר ר' יהודה דשוגג קידש וגם במוזד אליבא דר"מ הרי לא נתחללו דהא כלי שרת הן וכלי שרת (א) אמרי' דיש מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין וי"ל דאיירי דלותן כמתנו לא נתמחו עדיין לעבודה דלא אין קדושת כלי שרת עליהם אלא קדושת דגך הציט כדאמר פ"ק דסנהדרין (ד' טו:). עבודתן מתנתקין מועלין בהרתין ואין מועלין בעתיקין בו. ק"ה הענין של הבאת שקלים צ"ל צלדר משמעין על המזבין שקליהם בלשון אותו חדש היו מבצין שקליהם בלשון עד פרוס מה הפסח היינו אחד צניס ותורמין מהן תרומה ראשונה שג' פרקים בשנה תורמין צפרוס הפסח וצפרוס עזרת וצפרוס החג"ט כלומר כל השקלים הצאים מאחד צלדר עד אחד צניסן נותנין אותו מוך הלשכה ותורמין מהן תרומה ראשונה שלש קופות של שלש"ט סאין"ט ומנהן היו לוקמין כל קרבנות צבור"ט עד פרוס עזרת לפי הלוקח ומן המותר של אותן קופות"ט פליגי [תנאין] התם (בשקלים פ"ד מ"ד) חד אומר שעושין מהן רקועי פחין"ט כפוי למוצח וחד אומר שעושין מהן קין למוצח והנשאר מן הלשכה לאחר שנתמלאו הקופות נעשו ציירי למומת העיר ומגדלותיה ומניסן ואילן המציא שקלו נותנו בתקלן חמתין פירוש שופרות הנקראים ק"ה רחבים למטה וקצרים למעלה ועל שם שנותנין לתוכן שקלים חדשים משנה זו נקראים תקלן חמתין ומשמגיע אחד בסיון דהיינו פרוס עזרת תורמין תרומה שניה שנותנין שקלים שהוצאו בתקלן חמתין לתוך אותן שלש קופות כדי להקריב קרבנות ליבור עד פרוס החג ומפרוס עזרת המציא שקלו כמו כן נותנו עוד בתקלן חמתין עד אחד בשערי דהיינו עד פרוס החג ואז תורמין תרומה ג' להקריב קרבנות צבור עד א' צניסן ואם לא מספקא תרומה שלישית עד ניסן צהא פליגי התם (שם טו:). ת"ק סבר יחזור ויתרוס פ"י מהדמין שבאו בין סוכות לפסח אבל מן השיריים שנשמעו לאחר הפסח נתמלאו הקופות אין תורמין לעולם ור"מ סבר יקח מן השיריים ומאותן שבאו אחר שכלו שלשה פרקי התרומה דהיינו בין סוכות לניסן"ט ולא משמע

חורנו על כל לדין של ר"מ כו'. כלומר אע"פ ששנינו לר"מ ששוגג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש בשוגג אין מתחלל שחורנו כז"מ ששנה ר"מ בהלכות הקדש ולא מנינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במוזד ואין מתחלל בשוגג אלא בין בשוגג בין במוזד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן לר"מ יש מעילה במעות הקדש וכיון דמעל נפק לחולין ומסני. דקמני ששוגג לא קידש אלמא לא נתחלל"ט ככתובות כהונה שלא בלו. וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא יתכוין לחללם שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכי השרת להפשיטין בגמרא עבודה ולא ישאום עליהם אחר העבודה כהרף עין: בנו דווקא. כיון דאין ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: מועלין בחדשין בו. שופרות היו במקדש ובהם נותנים שקלים צלדר כתוב עליו תקלן חמתין ומי שלא שקל שקלו צלדר שמציאו בתוך שנתו נותנו לתובה"ט והגוזרין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה ששלשה פרקים תורמין אותה"ט וצניס כתוב בתקלן עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מציאו לשנה הבאה ונותן לתוך שופר זה"ט והגוזרים מפנין אותן מעות לשיירי לשכה משנה שעברה: מועלין בתקלן חמתין. שהרי לקרבנות צבור הן עומדין: ואין מועלין בתקלן עתיקין. שטורת שירי לשכה עליהם וניתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל כרבי תקון העיר דלוקמין וקסבר ר'

(א) יומא ל מעילה ר' ד' כתיב סה: (ב) ע"מ"ש מוספות לקמן סו. ד"ה הקסן [וע"ע מוס' יומא סט. ד"ה בני דהו"א] (ג) רש"ל מ"ל, (ד) ירוש' שקלים פ"ג ה"ג, (ה) וצמחי' נוסף: כהונה, (ו) שקלים פ"ד מ"ב, (ז) וצמחי' דמני אבוב דר' ישמעאל בר רב יוחנן, (ח) מדרס י"ג, (ט) נ"ש ה"א, (י) נבדפ"ר נוסף: במקדש והר"א, ו"ה בתוס', ותי רש"י, (כ) יומא ה"ה, (ל) שקלים פ"ג מ"א, (מ) יומא ה"ה, (נ) נ"ש פ"א מ"א, (ס) נ"ש פ"ג מ"א, (ס"א) ו"ה בתוס', ותי יע"ז, (ס"ב) נ"ש פ"ג מ"ב, (ק) נ"ש פ"ד מ"א, (ר) וצ"ל ירוקני זהו ציפוי לנית קדש הקדשים וחד אחר כלל שרת וחד אחר שעושין מהן קין מוצח. רש"י, (ש) ופירושלמי פ"ג ה"ג, (ט) וצ"ל לא. רש"י, אמנם עיין ש"י, (א) וצ"ל שכלו כל השלשה קופות חור לשניה שלמה כו'. רש"י, (ב) וכו"ה בדפ"ר, ולפנינו ע"פ הגהות מהרש"ל, (ג) וצמחי' מה, ד"ל, (ד) ר"ה שם, יומא סה: ע"ש, (ז) ופירושלמי פ"ד ה"ב, (ח) תוס' ד"ה ככתנות וכו' אמרינן דיש מועל ניצ' לקמן ד' ה"א:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ככתנות וכו' אמרינן דיש מועל ניצ' לקמן ד' ה"א:

מוסף רש"י

כאשיש. כשאו של מוצח נדרים (א). כל האומר כירושלים לא אמר כלום. ללא מיקדשה ירושלים (שם א:).

חורנו על כל לדין של ר"מ כו'. כלומר אע"פ ששנינו לר"מ ששוגג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש בשוגג אין מתחלל שחורנו כז"מ ששנה ר"מ בהלכות הקדש ולא מנינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במוזד ואין מתחלל בשוגג אלא בין בשוגג בין במוזד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן לר"מ יש מעילה במעות הקדש וכיון דמעל נפק לחולין ומסני. דקמני ששוגג לא קידש אלמא לא נתחלל"ט ככתובות כהונה שלא בלו. וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא יתכוין לחללם שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכי השרת להפשיטין בגמרא עבודה ולא ישאום עליהם אחר העבודה כהרף עין: בנו דווקא. כיון דאין ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: מועלין בחדשין בו. שופרות היו במקדש ובהם נותנים שקלים צלדר כתוב עליו תקלן חמתין ומי שלא שקל שקלו צלדר שמציאו בתוך שנתו נותנו לתובה"ט והגוזרין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה ששלשה פרקים תורמין אותה"ט וצניס כתוב בתקלן עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מציאו לשנה הבאה ונותן לתוך שופר זה"ט והגוזרים מפנין אותן מעות לשיירי לשכה משנה שעברה: מועלין בתקלן חמתין. שהרי לקרבנות צבור הן עומדין: ואין מועלין בתקלן עתיקין. שטורת שירי לשכה עליהם וניתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל כרבי תקון העיר דלוקמין וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשיירי לשכה ששאר עודף על הקופות לאחר ג' תרומות: ה"ג שהיה ר"מ אומר מועלין בהן נימא לא נתנו שגגות אותן מעות למעלה מאחר שעומדין לחומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו רזיזים ומליהנות מן החומה לישב צילה ועליה אלא על כרחך אע"פ שהותרה הנאת החומה לענין שאר הנאות מיהא בקדושתה"ו קיימי: אימא ר' יהודה אומר מועלין בעטיקים. כדאמרין במתני' נמי ששוגג קידש דקסבר אע"פ שניתנו כמתנו כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה לענין שאר הנאות בקדושתה"ו קיימי ומעל זה בקידושין יוצאו לחולין אבל מוזד שאין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: כאימרא. הרי עלי ככר זה: ככר זה: כאימרא כשה תמתי: כדירים. ליר בהמות הקדש ודיר הנה: ווי אימא. הא דאמר ר' יהודה לא דיר אחר כלום משום דלא אמר כירושלים אלא הרי זה עלי ירושלים: תרי

חורנו על כל צדדים של ר"מ ולא מצינו הקדש בשוגג אין מתחלל במזיד מתחלל ומשנתנו בכתנות כהונה שלא בלו הואיל וניתנו ליהנות בהן"ט לפי"ט שלא ניתנה תורה למלאכי השרת ת"ש"ט בכתנות כהונה שבלו מועלין בהם דברי ר"מ מאי לאו אפי' לא בלו בלא בלו דוקא ת"ש מועלים בחדתין יואין מועלים בעתיקים"ט (דברי ר' יהודה) ר' מאיר אומר מועלין אף בעתיקים"ט שהיה ר"מ אומר מועלין בשיירי הלשכה ואמאי נימא הואיל וניתנו ליהנות"ט לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת דהא חומת העיר ומגדלותיה משיירי הלשכה אתו"ט דתנן חומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משיירי הלשכה לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה ת"ש"ט דתניא אמר ר' ישמעאל בר רבי יצחק אבני ירושלים שגשרו מועלים בהם דברי ר"מ לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה אי ר' יהודה ירושלים מי מיקדשא"ט והתנן"ט כאימרא כדירים כעצים כאישים כהיכל כמזבח כירושלים ר' יהודה אומר כל האומר ירושלים לא אמר כלום וכי תימא משום דלא אמר כירושלים והתניא"ט ר' יהודה אומר כל האומר כירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב כירושלי' תרי

מתוך פירוש רש"י אם מועלין בהן או לא אמנם ר' יצחק בן אברהם פירש דמועלין בחדתי לר' יהודה אף לאחר כל התרומה שמא יטרכו להן לבסוף להקריב קרבנות"ט והבי נמי תני במסכת שקלים (סג) גבי קופות דקאמר התם שלמה שלישיית כלומר"ט שכלתה כל הקופה השלישית חזור לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמה שלשתן יחזור ויתרוס פירוש מתקלן חמתין שהוצאו אחר החג ואל יתרוס משיירי הלשכה ר"מ אומר יחזור לשיירי שהיה ר"מ אומר מועלין בשיירי שמא יטרכו להם לבסוף והשתא סבר כמאן דאמר יחזור ויתרוס ולכך מועלין בחדתי שמא יטרכו להם אבל לא בעתיקין פירוש דהיינו שופרות אחרים וכתוב עליהם עתיקין דמי שלא שקל אשתקד מציאו לשכה הבאה ונותנו לתוך שופר זה ואין מועלין בהן לפי שמורת שירי הלשכה עליהן ועושין מהן חומות הקופות ר"מ אומר מועלין אף בעתיקין שהיה ר"מ אומר מועלין בשיירי הלשכה ור"מ לטעמיה דאמר התם שלמו כולם חוזר לשיירי ודומין זה לזה דכי היכי דחורים לשיירי ה"ג חורים לעתיקין אם יטרכו וא"ת והיכי מאי לתרוס מעתיקין לקרבנות ליבור הא בעינן תרומה חדשה כדדדדדד"ט ברי"ה (דף טו) הבא מתרומה חדשה מעולת חדש צדדדדד"ט וי"ל דהיינו למוצה אבל היכא דלא אפשר בעדין"ט א"כ י"ל כיון שבאו בשנה זו כלומר שלא היה שנה תמימה מן ההבאה שפיר קרינא ביה תרומה חדשה ומתוך כך ניחא קושיא אחרת שמקשין העולם דבמסכת שקלים (דף טו) אמר אבני מוצח ועוזות וההיכל מועלים בהם ופריך התם וכו' יש מעילה בשיירי הרי משייריים נעשין וכי תימא ר"מ היא דאמר מועלין בשייריים כלום אמר ר"מ אלא בתוך שנתו ואנו חזן לשנתו קיימינן שהרי מוצח והיכל כמה שנים יש שנעשו וקשה דהא ר"מ אמר הכא מועלין בעתיקין אע"ג דעברו שנתו וא"כ מנינו לאוקמיה היא דמסכת שקלים ומאי פריך התם כלום אמר ר"מ ולפי מה דמתרלינן הכא דקרינן ביה תרומה חדשה מאחר שהוצא בשנה זו ניחא שפיר הא דלא מנינו לאוקמיה היא דהתם כר"מ: אימא ר' יהודה. מכאן משמע דלי"ג לעיל גבי אין מועלין בעתיקין דברי רבי יהודה דאי גרם ליה ה"ל אישוף אלא ודאי סתמא נשנית וגם ר"ת מתק מספרו":

חורנו על כל לדין של ר"מ כו'. כלומר אע"פ ששנינו לר"מ ששוגג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש בשוגג אין מתחלל שחורנו כז"מ ששנה ר"מ בהלכות הקדש ולא מנינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במוזד ואין מתחלל בשוגג אלא בין בשוגג בין במוזד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן לר"מ יש מעילה במעות הקדש וכיון דמעל נפק לחולין ומסני. דקמני ששוגג לא קידש אלמא לא נתחלל"ט ככתובות כהונה שלא בלו. וראויין לעבודה וכל זמן שראויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכן הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא יתכוין לחללם שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים ורזיזים כמלאכי השרת להפשיטין בגמרא עבודה ולא ישאום עליהם אחר העבודה כהרף עין: בנו דווקא. כיון דאין ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: מועלין בחדשין בו. שופרות היו במקדש ובהם נותנים שקלים צלדר כתוב עליו תקלן חמתין ומי שלא שקל שקלו צלדר שמציאו בתוך שנתו נותנו לתובה"ט והגוזרין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה ששלשה פרקים תורמין אותה"ט וצניס כתוב בתקלן עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מציאו לשנה הבאה ונותן לתוך שופר זה"ט והגוזרים מפנין אותן מעות לשיירי לשכה משנה שעברה: מועלין בתקלן חמתין. שהרי לקרבנות צבור הן עומדין: ואין מועלין בתקלן עתיקין. שטורת שירי לשכה עליהם וניתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל כרבי תקון העיר דלוקמין וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשיירי לשכה ששאר עודף על הקופות לאחר ג' תרומות: ה"ג שהיה ר"מ אומר מועלין בהן נימא לא נתנו שגגות אותן מעות למעלה מאחר שעומדין לחומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו רזיזים ומליהנות מן החומה לישב צילה ועליה אלא על כרחך אע"פ שהותרה הנאת החומה לענין שאר הנאות מיהא בקדושתה"ו קיימי: אימא ר' יהודה אומר מועלין בעטיקים. כדאמרין במתני' נמי ששוגג קידש דקסבר אע"פ שניתנו כמתנו כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה לענין שאר הנאות בקדושתה"ו קיימי ומעל זה בקידושין יוצאו לחולין אבל מוזד שאין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: כאימרא. הרי עלי ככר זה: ככר זה: כאימרא כשה תמתי: כדירים. ליר בהמות הקדש ודיר הנה: ווי אימא. הא דאמר ר' יהודה לא דיר אחר כלום משום דלא אמר כירושלים אלא הרי זה עלי ירושלים: תרי